

Debreceni Ítéltábla

Bhar.II.426/2021/11.

A Debreceni Ítéltábla, mint harmadfokú bíróság Debrecenben, a 2021. október 13. napján tartott tanácsülésen meghozta a következő

v é g z é s t:

A csalás vétsége miatt ellen indított büntetőügyben az Egri Törvényszék, mint másodfokú bíróság 2021. június 15. napján meghozott 2.Bf.30/2020/31. számú ítéletét helybenhagyja azzal, hogy a tulajdon elleni szabálysértés elévülésére vonatkozó rendelkezést mellőzi.

I n d o k o l á s

[1] Az Egri Járásbíróság 2019. október 17. napján kihirdetett 2.B.428/2018/23. számú ítéletével a vádlottat az ellene a 2012. évi C. törvény (a továbbiakban Btk.) 373. § (1) bekezdésébe ütköző, de a (2) bekezdés b) pont bc) alpont szerint minősülő és büntetendő csalás vétségének vádjá alól felmentette, míg megállapította, hogy a vád tárgyává tett tulajdon elleni szabálysértés elévült.

[2] Az ítélet ellen az ügyész a vádlott terhére, felmentése miatt, bűnösségének megállapítása és vele szemben büntetésként elzárás kiszabása érdekében jelentett be fellebbezést.

[3] Az Egri Törvényszék 2021. június 15. napján meghozott 2.Bf.30/2020/31. számú ítéletével a járásbíróság ítéletét megváltoztatta. A vádlottat bűnösnek mondta ki csalás vétségében [Btk. 373. § (1) bekezdésébe ütköző, de a (2) bekezdés b) pont bc) alpont]. A vádlottat harminc nap elzárásra ítélte, és kötelezte tizenhatezer forint polgári jogi igény megfizetésére a sértettnek, valamint rendelkezett a le nem rótt illetékről a bünyügyi költségről és egyes lefoglalt iratokról.

[4] A másodfokú határozattal szemben a vádlott és védője egyaránt a vádlott bűnösségének kimondása miatt, felmentés érdekében jelentett be fellebbezést.

[5] A Debreceni Fellebbviteli Főügyészség Bf.223/2021/2. számú átiratában a perorvoslattal támadott ítélet tanácsülésen történő elbírálását és helybenhagyását indítványozta.

[6] Az ítéltábla a másodfokú ítélet ellen bejelentett fellebbezéseket a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban Be.) 621. § (2) bekezdése szerint tanácsülésen bírálta el, tekintettel arra, hogy a vádlott terhére nem jelentettek be fellebbezést, a jogosultak pedig nyilvános ülés kitűzését nem kérték.

[7] A felülbírálat során az ítéltábla mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy a védelmi másodfellebbezések joghatályosak-e, vagyis alkalmasak-e a harmadfokú eljárás megindítására.

[8] A Be. 615. § (1) bekezdése szerint a másodfokú bíróság ítélete ellen fellebbezésnek van helye a harmadfokú bírósághoz a másodfokú bíróságnak az elsőfokú bíróságéval ellentétes döntése esetén. A másodfellebbezés törvényi előfeltétele a Be. 615. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a)-c) pontja szerint a bűnösség kérdésében való eltérés az első- és másodfokú ítélet között.

[9] Jelen ügyben a másodfellebbezésnek a Be. 615. § (2) bekezdés a) pontjában írt feltétele teljesült, ugyanis a másodfokú bíróság a vádlott bűnösségét kimondta család vétségében [Btk. 373. § (1) bekezdésébe ütköző, de a (2) bekezdés b) pont bc) alpont], amely bűncselekmény miatt emelt vád alól őt az első fokon eljáró bíróság felmentette.

[10] A felülbírálat során a Be. 618. § (1) bekezdés a) pont aa) alpont értelmében a harmadfokú bíróság a másodfokú bíróság ítéletének a fellebbezéssel sérelmezett ellentétes döntését, az ab) alpont szerint azon rendelkezését, amelyet az elsőfokú bíróság ítéletének a sérelmezett ellentétes döntéssel összefüggő felülbírálata eredményezett, és a b) pontnak megfelelően az elsőfokú és a másodfokú bírósági eljárást arra tekintet nélkül bírálja felül, hogy ki, milyen okból fellebbezett.

[11] A Be. 618. § (2) bekezdése értelmében a harmadfokú bíróság hivatalból dönt az egyszerűsített felülvizsgálat tárgyát képező kérdésekben, így a polgári jogi igényre vonatkozó rendelkezésekről. A fellebbezéssel tehát csak az ellentétes döntés, illetve a másodfokú bíróság ítéletének azon rendelkezése vagy része támadható, amelyet az elsőfokú bíróság ítéletének az ellentétes döntéssel összefüggő felülbírálata eredményezett.

[12] A harmadfokon eljáró ítéltábla ellenőrizte, hogy az első- és másodfokú bíróság megtartotta-e az eljárási szabályokat. Ennek során nem észlelt a Be. 608.§ (1) bekezdésében felsorolt un. abszolút eljárási szabálysértést, amely a bíróságok ítéleteinek a Be. 625.§ (2) bekezdésének a) pontjában előírt hatályon kívül helyezését indokolná. Vizsgálta azt is, hogy megvalósult-e bármely egyéb eljárási szabálysértés [Be. 618. § (1) bekezdés b) pont].

[13] Ennek eredményeként az elsőfokú eljárásban felvett bizonyítás kapcsán a következőt szükséges megjegyezni:

[14] A bíróság a 2019. június 06. napján megtartott tárgyaláson (2.B.428/2018/20. sz. jkv.) tanúként idézte aki a törvényes figyelmeztetés elhangzását követően úgy nyilatkozott, hogy a vádlott az élettársa, ezért nem kíván vallomást tenni.

A vádlott ezzel kapcsolatban úgy nyilatkozott, hogy és ... is együtt élt. Ezt követően a bíróság határozathozatal nélkül mellőzte a tanú kihallgatását. A törvényes eljárás ebben az esetben azonban a Be. 175. § (1) bekezdés alapján az, hogy a bíróság külön végzésben határoz a tanúvallomás jogszerűségének a megtagadásáról. Különösen indokolt ez olyan esetben, amikor egyidejűleg több személy is állítja magáról, hogy élettársi kapcsolatban áll vagy volt a vádlottal. Az eljárási hiba azonban relatív, a jegyzőkönyvből megállapítható, hogy az élettársi kapcsolat fennállta kérdésében a vádlott és a tanú között egyetértés volt, és azt az ügyész sem vitatta, így a relatív eljárási szabálysértésnek az érdemi döntésre kihatása nem volt.

[15] Ugyanezen a tárgyaláson elutasította a bíróság ... tanúkenti kihallgatására irányuló védői indítványt, amely döntés indokait az elsőfokon eljáró bíróság ítéletének indokolása tartalmazza.

[16] A másodfokú eljárásban lefolytatott bizonyítás kapcsán az ítéltábla a következőket állapította meg.

[17] Az Egri Törvényszék törvényesen járt el, amikor az ítélet személyi részének a vádlott előéleti adataival történő kiegészítése érdekében nem tartott tárgyalást. A vádlottak személyi körülményeire, korábbi büntetéseire vonatkozó, elsősorban nem bizonyítást, hanem megállapítást igénylő tények nem a történeti tényállás részei, ezért kötöttség nélkül módosíthatók (Kúria Bfv.I.611/2019/10.).

[18] Az ítéltábla megállapította, hogy a másodfokon eljáró bíróság által a személyi körülmények körében tett kiegészítéssel a megállapított tényállás mindenben megalapozott, ezért a Be. 619. § (1) bekezdése alapján a harmadfokú bíróság határozatát arra alapította.

[19] A másodfokú határozat [18] pontjában foglalt azon megállapítást, hogy „a vádlott a terhére a tényállásban megállapított cselekményt rendszeres haszonszerzésre törekedve követte el”, az ítélet jogi indokolás a részének tekinti.

[20] A Be. 561. § (3) bekezdés c) pontja szerint az ügydöntő határozat indokolása tartalmazza a bíróság által megállapított tényállást. A tényállás a büntetőjogilag releváns tények összessége. A büntető eljárásjogi történeti tényállás a bíróság által bizonyítottak talált, a múltban megtörtént eseményekből, azaz tényekből épül fel. Kétségtelen, hogy az ítéleti tényállás történeti részében rögzített ténymegállapítások nem kizárólag fizikai jellegű külső történések, de un. belső történések, tudati tények is lehetnek (Kúria Bfv.II.1424/2015/9.). Az elkövető tudattartalmát érintő – jogi fogalmak formájában megjelenő – következtetések azonban a jogi értékelés körébe tartoznak, s miután nem ténymegállapítások, a másodfokú eljárásban a tényálláshoz kötöttség elvének sérelme nélkül módosíthatók (BH2005. 167.).

[21] Az un. történeti tudati tényeket meg kell különböztetni a jogi tudati tényektől. Amíg a történeti tudati tények – mint például az orgazda tudatában a megszerzett ingó dolog bűncselekményből származó voltának megjelenése, vagy csalásnál a megtévesztésnek a tettes

vagy részes általi felismerése – a tényállás részét képezhetik, addig a kizárólag jogi fogalmak (pl., szándékosság, gondatlanság, célzat) formájában megjelenő jogi tények a jogi indokolásba tartoznak. Ebbe a körbe tartozik a célzatosság törvényi fogalmának megállapítása is. A megkülönböztetés alapja, hogy a történeti tudati tények a bizonyítékok mérlegelésén nyugvó ténymegállapítások, míg a jogi tudati tények, mint jogkövetkeztetések a konkrét tényállás jogi értékeléséből, azaz a valónak elfogadott történeti tényállásnak a büntető törvény általános és különös részi törvényi tényállásával való összevetéséből erednek.

[22] A terhelt célzatos szándékának megállapítása egyértelmű jogkövetkeztetés, un. jogi tudati tény, a történeti tényből levont jogi következtetés, a kívülvilágban megjelenő terhelti magatartásnak, mint történeti tényeknek a törvényi tényállással való összevetése, ami nyilvánvalóan jogkérdés, és nem a tényállás része, hanem az indokolásnak a bűncselekmény minősítését taglaló eleme.

[23] A kifejtettek szerint egyes tudati tények, azaz az un. történeti tudati tények, melyek nem a törvényi tényállás jogi fogalmaiban, vagy szándék, avagy gondatlanság formájában jelennek meg, hanem a kívülvilágban megnyilvánuló külső tényekhez kapcsolódnak szervesen, a történeti tényállás részét alkotják.

[24] A bűnösségre, annak formájára vonatkozó, a büntető törvény általános vagy különös részében megjelenő fogalmak azonban egyértelműen a jogi indokolásba tartoznak és nem a történeti tényállásba, ezáltal a másodfokú eljárásban kötöttség nélkül módosíthatók.

[25] A másodfokon eljáró bíróság az irányadó tényállás alapján okszerűen következtetett a vádlott bűnösségére, és indokoltan állapította meg, hogy a vádlott rendszeres haszonszerzésre törekedve ejtette tévedésbe a sértettet, és cselekményével a Btk. 373. § (1) bekezdésébe ütköző, de a (2) bekezdés b) pont bc) alpont szerinti szabálysértési értékre elkövetett csalás vétségét valósította meg.

[26] Mellőzte ugyanakkor ítéltábla az elsőfokon eljáró bíróság feleslegessé vált, de ugyanakkor tévesen megfogalmazott rendelkezését az ítélet rendelkező részéből, ami a tulajdon elleni szabálysértés [Sztv. 177. § (1) bekezdés b) pont] elévülését állapítja meg. A csalás vétségének vádja aló történeti felmentő rendelkezést változtatta meg a másodfokon eljáró bíróság, és mondta ki a vádlott bűnösségét -helyesen- ugyanezen bűncselekményben. A szabálysértés elévülésének megállapítására vonatkozó rendelkezésnek akkor sincs helye az ítélet rendelkező részében, ha ezen megállapítás helyes lenne. Abban az esetben, ha a cselekmény valóban csupán tulajdoni szabálysértés lenne, és az elévülés időközben bekövetkezett, akkor a Be. 566. § (1) bekezdés a) pontja alapján az eljárás megszüntetéséről kellett volna rendelkezni, és a Be. 451. § (5) bekezdés és a Be. 561. § (3) bekezdés f) pontja alapján a megszüntetés indokait az ügydöntő határozat indokolásának kell tartalmaznia.

[27] Az ítéltábla megállapította, hogy a csalás vétségében marasztalt vádlottal szemben alkalmazott harminc nap elzárás büntetés alkalmas és szükséges a büntetés céljainak eléréséhez.

[28] Kiterjedt a felülbírálat a Be. 618.§ (2) bekezdés alapján a polgári jogi igényt elbíráló másodfokon hozott rendelkezésre, ami ugyancsak megfelel a törvénynek.

[29] Az ítéltábla az egyszerűsített felülvizsgálat tárgyát képező döntéseket is mindenben törvényesnek tartotta, melyek megfelelnek a határozatban teljeskörűen felhívott jogszabályi rendelkezéseknek.

[30] A kifejtettekre tekintettel a Debreceni Ítéltábla a másodfokú bíróságként eljáró Egri Törvényszék ítéletét a védelmi másodfellebbezések alaptalansága folytán a Be. 623. §-a alapján – helyes indokainál fogva – helybenhagyta.

Debrecen, 2021. október 13.

Dr. Elek Balázs sk. a tanács elnöke előadó, Dr. Gömöri Olivér sk. bíró, Dr. Toma Attila sk. bíró

Záradék: Az Egri Törvényszék 2.Bf.30/2020/31. számú ítélete a harmadfokú határozat által a mai napon jogerőre emelkedett.

Debrecen, 2021. október 13.

Dr. Elek Balázs sk.

a tanács elnöke